

Świadczenie nienależnie pobrane to świadczenie pieniężne uzyskane na podstawie przedstawionych nieprawdziwych informacji lub niepoinformowania o zmianie sytuacji materialnej lub osobistej. Zgodnie zaś z art. 104 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej należności z tytułu wydatków na świadczenia z pomocy społecznej, z tytułu opłat określonych przepisami ustawy oraz z tytułu nienależnie pobranych świadczeń podlegają ściągnięciu w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

W przypadku posiadania uprawnień do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej kwoty nienależnie pobranych świadczeń pieniężnych podlegają potrąceniu z bieżących wypłat. Wskazane wyżej należności podlegają zwrotowi na rachunek bankowy odpowiednio gminy, powiatu lub samorządu województwa. Zgodnie natomiast z art. 104 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej, w przypadkach szczególnie uzasadnionych, zwłaszcza jeżeli żądanie zwrotu wydatków z tytułu nienależnie pobranych świadczeń w całości lub w części stanowiłoby dla osoby zobowiązanej nadmierne obciążenie lub też niweczyłoby skutki udzielanej pomocy, właściwy organ, który wydał decyzję w sprawie zwrotu należności, na wniosek pracownika socjalnego lub osoby zainteresowanej, może odstąpić od żądania takiego zwrotu, umorzyć kwotę nienależnie pobranych świadczeń w całości lub w części, odroczyć termin płatności albo rozłożyć na raty.

Organy administracji publicznej orzekające w sprawach zwrotu nienależnie pobranych środków pomocy publicznej mają obowiązek stosowania art. 104 ust. 4 także na etapie postępowania w przedmiocie ustalenia kwoty do zwrotu wynikającej z faktu nienależnego pobrania wsparcia. Oznacza to, że postępowanie wyjaśniające prowadzone przez organy powinno obejmować nie tylko kwestie związane z ustaleniem, że określone świadczenia zostały pobrane nienależnie i wyliczenia ich wysokości, ale także ustalenie, czy zwrot takiej należności stanowiłby dla osoby zobowiązanej nadmierne obciążenie lub niweczyłby skutki udzielonej pomocy.

Warunkiem uznania, że została spełniona przesłanka z art. 98 ustawy tj. pobierania przez osobę korzystającą ze świadczeń z pomocy społecznej, świadczenia na podstawie nieprawdziwych informacji jest wykazanie, że świadomie podała ona, czy też zataiła dane o swojej sytuacji majątkowej, wprowadzając organ w błąd. Wprawdzie art. 8 ust. 4 zawiera wyliczenie, czego nie wlicza się do dochodu, a w orzecznictwie sądowym przyjmuje się, że obciążenia pomniejszające dochód, jak i przychody nie wliczane w ogóle do dochodu, ustawodawca wymienił w art. 8 ust. 3 i ust. 4 enumeratywnie, czyli katalog tych pomniejszeń i odliczeń jest zamknięty. Dlatego też w orzecznictwie sądowym przyjmuje się, że katalog odliczeń, jak i katalog pomniejszeń, nie obejmują kwot uzyskanych przez upadłego w ramach postępowania o upadłości konsumenckiej na zaspokojenie potrzeb najmu, na podstawie art. 491¹³ ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze.

W żadnym przepisie ustawy o pomocy społecznej nie postanowiono, że środki finansowe przyznane upadłemu konsumentowi nie polegają zaliczeniu do dochodu bądź, że podlegają one odliczeniu od dochodu. Zatem jest to dochód, który należy uwzględniać obliczając łączną wysokość przysporzeń osoby ubiegającej się o świadczenie pieniężne.

Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 26 kwietnia 2023 r., sygn. II SA/Go 71/23

Źródło: [CBOSA](#)